

אלימות

מטרת הפעולה:

1. החניכים יכירו את עולם התוכן של האלימות ומרכיביה
2. החניכים יתמודדו עם בעיות של אלימות

מבנה הפעולה:

1. הגדרת אלימות
2. ההשלכות של האלימות
3. הבחנה בין סוגי אלימות
4. רעיונות לדרכי התמודדות

מהלך הפעולה:

1. הגדרת אלימות

בחדר תלויים משפטים המתארים מצבים שונים. כל חניך מקבל פס של קרפ בצבע אחר ומדביק ליד כל משפט חתיכה לפי עד כמה שהמקרה נחשב בעיניו לאלימות.
מצבים:

- כל הבניין שומע את רותי ויהודה רבים, צורחים אחד על השני וזורקים חפצים
- הבן הקטן של משה חטף את המשחק מאחותו התינוקת
- משה (מהמשפט הקודם) לקח את המשחק בחזרה בכח
- יהודית תמיד קונה את סוג הקורנפלקס שבעלה אוהב, היא יודעת שאם היא תביא סוג אחר הוא לא ידבר איתה שבוע...
- אבי וקובי התווכחו על משהו והחליטו לסגור את זה כמו גברים, על הדשא, בלי חולצות...
- דני מתנה את ההתארחות בבית הוריה של אישתו בשבתות, בכך שהיא לא תתרחק ממנו כלל לאורך כל השבת
- רונית חוזרת ומזכירה לבעלה שבלעדיה הוא לא שווה כלום
- בני מרביץ לאשתו בכל פעם שהוא חוזר עצבני מהעבודה

- אודי מלך הכיתה. אף אחד לא מעיז לגלות שהוא זה שנכנס למזכירות והחליף את הצילצול בשיר של שב"ק ס'
- אם שירי לא מסיימת את כל האוכל ששמה בצלחת, אמא שלה דוחפת לה אותו בכח
- שוטר ירה על אדם החשוד בשוד במהלך המרדף אחריו, ופצע אותו קשות
- שני נערים בני ארבע עשרה רצחו נהג מונית

דיון על מה הופך התנהגות להחשב כהתנהגות אלימה, הן במוסר, הן בהרגשה והן בעיני החוק. אלימות אינה רק מכות, יכולים להיות חברים שכל היום רבים ושוברים צלחות אבל אף אחד לא יגיד שהשני אלים כלפיו, מאידך יכול להיות אדם שמעולם לא הרים אצבע על זבוב ועדיין מטיל את אימתו על כל הסובבים.

על מנת שמשוהו ייחשב כאלימות צריך שני מרכיבים: שליטה של אחד על השני ופחד.

2. מה קורה לילד שחווה אלימות או חי בצילה?

מפזרים ציורים או היגדים (נספח א') והחניכים צריכים למצוא את הקשר. כל הכרטיסיות יתארו השלכה שיש לאלימות בבית על הילד:

- ציור של פה-שפה, האלימות הופכת להיות דרך תקשורת, גם בבית וגם מחוצה לו. אחוז גבוה מההורים המכים היו ילדים מוכים בעצמם.
- "אל תיגע בי" או ציור של יד גדולה-רתיעה ממגע, כל מגע נתפס כמאיים, אין יכולת ליצור מגע חם וחיובי.
- סימני שאלה-חוסר אמון. אבא פעם נחמד ופעם מסוכן, לא צפוי, אין על מי לסמוך מלבד על עצמי.
- שלט לדלת "משפחת ישראלי"-מערכת זוגית ותפקידים. הילד לא מכיר מערכת משפחתית תקינה ויתקשה להקים כזו בעצמו בבוא העת. מסתבר שהרבה נשים מוכות היו גם ילדות מוכות.
- מאזניים-בלבול. הזדהות עם דמות אהובה אבל בזויה, תפקיד הורי של הגנה על אמא מפני אבא.
- פצצה-לחצים. הרבה מתח ופחד מהבית שצריכים פורקן איפשהו...
- ששששששש...סוד. המון אנרגיות מושקעות בלשמור על הסוד ולכן אין יכולת ופנאי להשקיע בלימודים וכו'.
- ילד שיושב בצד-בושה.

- ויקרא ט"ז ז'י-שעיר לעזאזל. הילד מעדיף שיתמקדו בו מאשר שההורים יריבו או שיתעללו באחותו הקטנה ולכן הוא חולני הרבה פעמים, עושה בעיות בבית הספר כדי שההורים יצטרכו להפגש עם המורה ולא יהיו בבית, לוקח על עצמו את האשמה לדברים שאחרים עשו ועוד.

3. סוגי אלימות:

מבקשים מהחניכים לספר מקרים של אלימות שהם נתקלו בהם או שמשתמשים במשפטים שתלויים על הקירות עוד ממקודם (ההפעלה עם הקרפים...). מתוך כך נחלק את מקרי האלימות לשלושה סוגים עקריים:

- אלימות לשם השגת מטרה-הבן של משה רוצה את המשחק לעצמו וככה הוא משיג אותו. ככה אמא של שירי גורמת לה לאכול.
- תגובתית-השוטר, אבי וקובי. במצב מסויים מגיבים באלימות למרות שהילד לא אלים או כוחני מטבעו.
- פריקת לחץ-בני מוציא את העצבים של העבודה על אשתו. סף גירוי נמוך, הרבה מטען רגשי שלא מעובד נכון, אי יכולת להתמודד, צורך להפגין כח.

4. מה עושים?

- שמים לב, אפשר לקלוט מראש אנשים שתלטנים מאוד, לא עומדים בלחצים, קשר אובססיבי חונק
- מדווחים
- מציבים אלטרנטיבה לשפה אחרת
- מדגימים מערכות יחסים תקינות
- מסירים אשמה ואחריות מהילד למצב
- חוויית מגע חיובי
- אהבה לא מותנית

העשרה: תקשורת והשפעתה על אלימות

אפשר לעשות משפט- בעד ונגד אמצעי התקשורת ואז לדון לפי הנקודות והנתונים הבאים.

השפעת אמצעי התקשורת על אלימות אצל ילדים:

- א. בשמונה מתוך 10 תוכניות מוצגת אלימות.
- ב. רוב הסרטים המצויירים (93.5%) המיועדים לילדים מציגים אלימות.
- ג. יותר ממחצית גיבורי העלילות הם טיפוסים אלימים.
- ד. הטיפוסים החיוביים נוהגים בתוקפנות במידה שווה לטיפוסים השליליים.
- ה. הסבל והכאב המלווה את האלימות מוצג לעיתים נדירות.
- ו. יותר ממחצית הפושעים אינם נענשים.

בגיל הילדות וההתבגרות ניתן לומר כי החשיפה למסך הקטן עלולה:

- א. לעוות את המציאות – הילד נחשף לכמות רבה מאוד של ארועי אלימות ומקבל זאת כמציאות, הוא מתקשה להבחין בין דמיון ומציאות (כך לדוגמא הוא יכול לחשוב עצמו חזק וכל יכול).
- ב. הזדהות עם אלילים – (בעיקר בתחום המוזיקה) עלולה להעביר מסרים של לגיטימיות למין ולאלימות.
- ג. ליצור בעיות של חוסר גבולות וחוסר קבלת מסגרת עקב העמימות ואי הבהירות לגבי מה מותר ומה אסור, איזו התנהגות נחשבת לאלימות ומה נחשב לגיטימי.

תמצית הגישות השונות לגבי השפעת אמצעי התקשורת:

- א. הגישה הטוענת שאין כל השפעה – עקב ההצפה והרוויה – הצופה מנטרל השפעות.
- ב. הגישה הטוענת כי אלימות בתקשורת מצמצמת את התגובות האלימות בפועל.
- ג. הגישה הטוענת כי אלימות בתקשורת מגבירה ומעודדת אלימות בפועל:

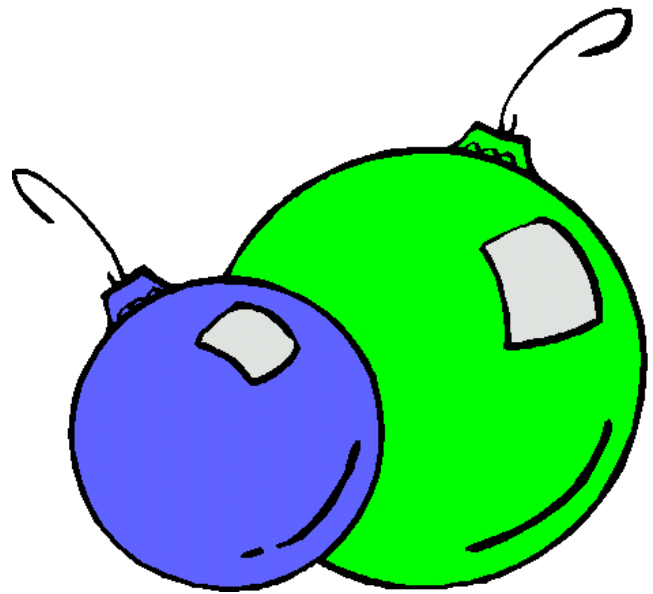
1. אפקט זכוכית המגדלת – התקשורת מחדדת, מעוותת ונותנת פרסום לגורם האלים.
2. סכנת הלגיטימציה – שכיחות ועוצמת האלימות בתקשורת עלולה להפוך אותה ללגיטימית.
3. ההשפעה על בעלי נטיה מוקדמת – פרה דיספוזיציה לאלימות.
4. התקשורת מלמדת שיטות – איך לבצע עבירה, ונותנת רעיונות לאלימות.

משפחת ישראל

"ומאת עדת בני ישראל יקח שני שעירי עיזים לחטאת ואיל אחד לעולה. להקריב אהרון את פר החטאת אשר לו וכיפר בעדו ובעד ביתו. ולקח את שני השעירים והעמיד אותם לפני ה' פתח אוהל מועד. ונתן אהרון על שני השעירים גורלות גורל אחד לה' וגורל אחד לעזאזל. והקריב אהרון את השעיר אשר עלה עליו הגורל לה' ועשהו חטאת. והשעיר אשר עלה עליו הגורל לעזאזל יעמד חי לפני ה' לכפר עליו לשלח אותו לעזאזל המדברה" (ויקרא טז ז')

ששש